

*ASYSTENT RODZINY –
DOBRE PRAKTYKI i
METODY PRACY*

Anna Piechowiak
Weronika Kwaśna

Asystent rodziny zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jest osobą, która wspiera rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci. Asystent rodziny ułatwia rodzinom wypełnianie ról społecznych, w celu doprowadzenia do osiągnięcia fundamentalnej stabilizacji życiowej. Stara się nie dopuścić do umieszczenia dzieci poza rodziną w placówkach opiekuńczo – wychowawczych lub rodzinach zastępczych. W przypadku, gdy dzieci znajdują się pod pieczą zastępczą, rolą asystenta jest podjęcie działań na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny. Asystent rodziny ma wspierać, dawać dobre rady i uczyć jak dobrze funkcjonować w społeczeństwie, a jego rola polega przede wszystkim na zwalczaniu szerzącej się patologii w rodzinie.

W życiu każdego człowieka pojawiają się sytuacje, w których potrzebuje on pomocy. Największe szanse na pokonanie tych trudnych momentów mają ludzie, którzy mogą otrzymać pomoc i wsparcie ze strony najbliższych, rodziny czy przyjaciół. Niestety, bywa tak, że rodzina zamiast udzielić wsparcia, sama go również potrzebuje.

Zakres działań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary tj.:

- bezpośrednią pracą z rodziną,
- bezpośrednią pracą z dzieckiem,
- działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny,
- organizację własnego warsztatu pracy

Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do poszczególnych zadań asystenta rodziny należą:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- opracowanie z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,

- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych z dziećmi,
- wspieranie aktywności społecznej rodzin,

- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, których celem jest kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich oraz umiejętności psychospołecznych,
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,

- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną,
- dokonanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej co pół roku i przekazywanie tej oceny kierownikowi ośrodka pomocy społecznej,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- sporządzanie na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach,

- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, odpowiednimi organizacjami pozarządowymi, a także innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w Art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku, o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną. [Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Dz.U.Nr149, poz.887 art.15 ust.1 pkt.1-19]

Asystent rodziny w swojej pracy najczęściej stosuje:

- wspieranie,
- wyjaśnianie,
- podnoszenie poczucia własnej wartości,
- rozwijanie umiejętności rozumienia siebie oraz rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji,
- informowanie, poradę, działania wychowawcze, wzmacnianie, modelowanie, przydzielanie zadań, rozszerzenie sieci kontaktów, ujawnienie możliwości, współpracę z innymi służbami społecznymi.

Praca asystenta rodziny polega w szczególności na realizacji planu pracy, który został zaakceptowany przez członków rodziny dysfunkcjonalnej. Oczywistą rzeczą jest, że bez zaspokojenia elementarnych potrzeb socjalnych takich jak: mieszkanie, jedzenie czy potrzeby fizjologiczne, nie da się wprowadzić żadnej zmiany w funkcjonowaniu rodziny.

Aby plan okazał się dobry i łatwy w realizacji, musi spełniać kilka warunków, do których zalicza się:

- realność planu – aby plan był prawdopodobny do zrealizowania, należy dobrze rozpoznać warunki w jakich działa rodzina i mieć pewność, że posiadane środki wystarczą do jego realizacji,
- wewnętrzna zgodność, spójność planu – wyznaczone cele nie powinny być sprzeczne ze sobą, nie powinny się wzajemnie wykluczać,
- operatywność – zrozumiałość planu, jego ścisłość i przejrzystość, dzięki której nadaje się on do wprowadzenia w życie zgodnie z przewidywanym wykorzystaniem środków, a także kierunkiem działania,

- terminowość – określenie czasu wykonania celu głównego i pośredniego,
- elastyczność – pozwalająca na realizację zamierzeń, nawet w przypadku zmiany warunków, z uwzględnieniem zawartych w nim różnych wariantów ewentualnych rozwiązań,
- kompletność – branie pod uwagę wszystkich koniecznych działań, prowadzących do realizacji celu,
- konkretność – określenie w ścisły i dokładny sposób celów, jakie mają być zrealizowane,
- perspektywiczność – umiejętność wybiegania w przyszłość połączona z uwzględnieniem różnic pomiędzy planami krótkookresowymi z długookresowymi, w taki sposób, aby nie były one ze sobą sprzeczne.

Wśród funkcji, realizowanych przez asystenta rodziny znajdują się:

- funkcja wsparcia psychiczno - emocjonalnego, której podstawowym zadaniem jest przezwyciężenie narastających trudności życia codziennego,
- funkcja doradcza, która pełni rolę obejmującą poradnictwo w zakresie prawa, ekonomii, społecznego funkcjonowania w rodzinie i poza nią, a także prowadzenia gospodarstwa domowego oraz kontaktu z różnymi urzędami i instytucjami,
- funkcja wychowawcza,
- funkcja opiekuńcza,
- funkcja diagnostyczno - monitorująca,
- funkcja motywująco – aktywizacyjna,
- funkcja koordynacji skierowanych na rodzinę.

Do sprawdzonych metod, które korzystnie wpływają na poprawienie funkcjonowania rodzin, objętych wsparciem asystenta rodziny, są konsultacje ze specjalistami różnych instytucji.

Spotkania specjalistów Zespołu d.s. asysty rodzinnej organizowane są w form tzw. Grup roboczych d.s. pomocy rodzinie

Zadania Zespołu d.s. asysty rodzinnej są w szczególności następujące:

Diagnozowanie i analizowanie sytuacji rodzinnej pod kątem zaistniałych problemów i deficytów

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w celu przywrócenia zdolności do wypełniania tych funkcji

Prowadzenie działań wspierających na rzecz dzieci i młodzieży pozostających poza rodziną biologiczną

Prowadzenie działań wspierających na rzecz rodzin biologicznych, których dzieci znajdują się poza rodziną

Współpraca z instytucjami i placówkami działającymi na rzecz dziecka i rodziny

Dobłą praktyka, którą realizują asystenci rodzin są zajęcia w grupach samopomocowych dla rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, prowadzone w okresie letnim i ferii zimowych przez asystentów rodzin w ramach godzin pracy z rodziną.

Podczas uczestnictwa w/w spotkaniach rodzice mają możliwości poznać potrzeby swoich dzieci, nawiązać pozytywne oraz bliższe relacje z dzieckiem, natomiast asystenci rodzin mogą zaobserwować czy obecne relacje rodzicielskie funkcjonują na odpowiednim poziomie.